

LANDINFO
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Temanotat

Hellas

Situasjonen for anerkjente flyktninger

5. mars 2024

© Landinfo 2024

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Fredrik Selmers vei 6
Postboks 2098 Vika
0125 Oslo
Tel: 23 30 94 70
E-post: landinfo@landinfo.no
www.landinfo.no

Om Landinfos temanotater

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos temanotater er basert på opplysninger fra nøye utvalgte kilder. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

Temanotatene bygger på både skriftlig og muntlig kildemateriale. En del av informasjonen som formidles, er innhentet gjennom samtaler med kilder på informasjonsinnhentingstreiser. Landinfo tilstreber bredde i kildetilfanget, og så langt mulig er det innhentet informasjon fra kilder som arbeider uavhengig av hverandre. Alt benyttet kildemateriale er fortløpende referert i temanotatene. Hensyn til enkelte kilders ønske om anonymitet er ivarettatt.

Notatene gir ikke et uttømmende bilde av temaene som undersøkes, men belyser problemstillinger som er relevante for UDIs og UNEs behandling av utlendingssaker.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos temanotater gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

About Landinfo's reports

The Norwegian Country of Origin Information Centre, Landinfo, is an independent body within the Norwegian Immigration Authorities. Landinfo provides country of origin information (COI) to the Norwegian Directorate of Immigration (Utlendingsdirektoratet – UDI), the Immigration Appeals Board (Utlendingsnemnda – UNE) and the Norwegian Ministry of Justice and Public Security.

Reports produced by Landinfo are based on information from carefully selected sources. The information is collected and analysed in accordance with [common methodology for processing COI](#) and [Landinfo's internal guidelines on source and information analysis](#).

To ensure balanced reports, efforts are made to obtain information from a wide range of sources. Many of our reports draw on findings and interviews conducted on fact-finding missions. All sources used are referenced. Sources hesitant to provide information to be cited in a public report have retained anonymity.

The reports do not provide exhaustive overviews of topics or themes, but cover aspects relevant for the processing of asylum and residency cases.

Country of Origin Information presented in Landinfo's reports does not contain policy recommendations nor does it reflect official Norwegian views.

Summary

Approximately 19,000 applicants for asylum were granted protection status at first instance in Greece in 2022; the majority originated from Afghanistan, Syria, and Iraq.

If granted refugee status, a three-year residence status can be obtained (ADET). If granted subsidiary protection, a one-year residence status can be obtained.

Obtained ADET, a Social Security Number (AMKA) and a Tax Identification Number (AFM) are prerequisites for access to different rights, such as the labour market, health services and social assistance. Bureaucratic procedures, requirements for length of stay, and language challenges make it time-consuming and difficult for refugees to gain access to rights. Observers believe there is discrimination against this group regarding access to some benefits.

In the period pending the granting or renewal of ADET, vulnerable recognized refugees such as unaccompanied minors, families with children, and people with health challenges will be in a particularly vulnerable position. Beyond emergency health services, there are no special offers to these groups except for the support that may be provided from various NGOs. The waiting period for granting or renewing ADET can be several months.

Specific legislative changes have been adopted in connection with a temporary document issued when applying for approval and renewal of ADET. The changes entered into force on 1 January 2024. Observers believe that the practical significance the changes to the law will have, remains to be seen.

Sammendrag

Et stort antall asylsøkere innvilges årlig internasjonal beskyttelse i Hellas. I 2022 gjaldt det i overkant av 19 000 personer; de fleste fra Afghanistan, Syria og Irak.

Personer som innvilges flyktningstatus, gis en treårig oppholdstillatelse (ADET), mens personer med subsidiær beskyttelse, gis en ettårig oppholdstillatelse.

Tilgang til rettigheter som arbeid, helse og sosialhjelp forutsetter innvilget ADET, eget trygdenummer (AMKA) og skatteregistreringsnummer (AMF). Byråkratiske prosedyrer, ulike krav til oppholdstid og språkutfordringer gjør det tidkrevende og vanskelig for anerkjente flyktninger å få tilgang til rettigheter. Observatører mener i tillegg at gruppen diskrimineres med hensyn til tilgang til noen ytelser.

I perioden i påvente av innvilgelse eller fornyelse av ADET er sårbare anerkjente flyktninger som enslige mindreårige, familier med barn og personer med helse-

utfordringer i en særlig utsatt stilling. Medisinsk nødhjelp er det eneste man har tilgang til utover den eventuelle støtten fra ulike NGO-er. Venteperioden for innvilgelse eller fornyelse av ADET kan være på flere måneder.

Visse lovendringer knyttet til et midlertidig dokument som utstedes ved søknad om innvilgelse eller fornyelse av ADET, trådte i kraft 1. januar 2024. Observatører påpeker at det gjenstår å se den praktiske betydningen av lovendringene.

Innhold

1	Innledning.....	7
1.1	Bakgrunn	7
1.2	Om kilder.....	7
1.3	Generelt om den sosioøkonomiske situasjonen.....	8
2	Oppholdstillatelse (ADET), trygdenummer (AMKA) og skatteregisternummer (AFM).....	9
3	Tilgang til rettigheter	10
3.1	Arbeidsmarkedet.....	10
3.2	Bolig	11
3.3	Sosiale rettigheter	13
3.4	Utdanning	14
3.5	Helsetjenester.....	15
4	Retur av anerkjent flyktninger.....	16
5	Sårbare grupper/situasjoner.....	17
5.1	Enslige mindreårige asylsøkere	18
5.2	Helseutfordringer.....	19
5.3	Barnefamilier	20
5.4	Venteperioden.....	20
5.4.1	Nærmere om søknadsbevis.....	22
5.4.2	Nærmere om trygdenummer (AMKA).....	23
5.4.3	Vurderinger av ventetidens betydning.....	23
6	Støtte fra NGO-er og sivilsamfunnet	24
7	Referanser	26

1 Innledning

Dette temanotatet er utarbeidet på bakgrunn av konkrete problemstillinger utlendingsforvaltningen har etterspurt og er en oppdatering av Landinfos respons fra 2021. Notatet gir et overordnet bilde, for mer informasjon henviser vi til referanselisten. Det har ikke vært mulig å innhente utfyllende, detaljert og oppdatert informasjon på alle punkter.

1.1 Bakgrunn

I 2022 ble i overkant av 19 000 personer innvilget internasjonal beskyttelse i første instans i Hellas.¹ De fleste var fra Afghanistan, Syria og Irak (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 9). Tilsvarende tall for 2021 var ca. 16 000, ned fra ca. 34 000 i 2020 (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 243).²

Det er departementet for migrasjon og asyl som har ansvaret for migrasjonspolitikken i Hellas. *Asylum Service* behandler søknader om asyl i førsteinstans, mens klageinstansen er *Appeals Authority*. Begge instansene ble etablert i 2011, og er underlagt departementet (Ministry of Migration and Asylum u.å.-a, b).³ EU-kommisjonen har etablert en *Task Force* som bistår Hellas på migrasjonsområdet (EU Commission u.å.-c).

Hellas vedtok i 2019 en ny utlendingslov, International Protection Act (IPA), som trådte i kraft 1. januar 2020 (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 27). En oversikt over og lenker til det viktigste regelverket på asyl- og mottaksfeltet finnes hos Agrafioti Chatzigianni et al. (2022, s. 11-18).⁴

UNCHR Greece (u.å.-a, b) har oppdatert tallmateriale for en rekke forhold knyttet til asylsøkere og anerkjente flyktninger i Hellas,⁵ samt informasjon om rettigheter til asylsøkere og flyktninger og praktiske orienteringer om tilgang til tjenester.

1.2 Om kilder

Det meste av kildematerialet er åpent tilgjengelig: rapporter fra FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR), International Organization for Migration (IOM) og greske NGO-er som jobber med flyktningrelaterte spørsmål, som

¹ Tallet omfatter både personer som har fått innvilget flyktningstatus og dem som har fått subsidiær beskyttelse.

² Hellas innvilget i årene 2018–2021 internasjonal beskyttelse i noe over 90 000 saker i første og annen instans. En sak kan omfatte mer enn én person (RSA 2022a, s. 16).

³ Departementet har også informasjon på engelsk (Ministry of Migration and Asylum u.å.-b).

⁴ De fleste lenkene er til regelverket på gresk, men noen lover er lenket til engelske oversettelser.

⁵ Opplysningene for de anerkjente flyktningene fremkommer dersom ulike kategorier hukes av under «Legal status». Da nettsiden blir løpende oppdatert, vil tallene kunne være endret om man konsulterer siden på et senere tidspunkt.

Refugee Support Aegean (RSA) og Greek Council for Refugees (GCR). Vi har i tillegg anvendt informasjon fra Asylum Information Database AIDA om Hellas (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022)⁶. Greske myndigheter ved Departementet for migrasjon og asyl er en kilde for informasjon om lovverk/utlendingslov.

Vi konsulterte noen kilder, som ønsket å være anonyme, på e-post i forbindelse med responsen fra 2021. Noe av denne informasjonen er tatt med der vi anser den som utfyllende og fortsatt dekkende. Til tross for at Landinfo i 2023 og 2024 har kontaktet en rekke kilder, både internasjonale og nasjonale organisasjoner, samt greske myndigheter, som arbeider på flyktning- og migrasjonsfeltet, har vi kun mottatt tilbakemeldinger fra to NGO-er. Dette gjør at informasjonen på enkelte punkter er basert på et begrenset kildetilfang, at noen punkter etterspurt fra utlendingsforvaltningen, ikke kan besvares eller belyses utfyllende og detaljert, eller at oppdatert informasjon ikke kan fremlegges.

Informasjon på gresk er lest i et oversetterprogram.

1.3 Generelt om den sosioøkonomiske situasjonen

Den økonomiske situasjonen har vist tegn til bedring, etter utfordrende år etter finanskrisen. EU-kommisjonen anslår 2,4 prosent økonomisk vekst i 2023 (EU Commission 2023a). OECD (u.å.) skriver om økende investeringer og økt sysselsetting. Arbeidsledigheten var i august 2023 nesten elleve prosent; nest høyest i EU (Statista 2023), men ledigheten forventes fortsatt å synke (OECD 2023).

Hellas sliter med stor mangel på rimelige boliger. Stigende priser har ført til økt risiko for hjemløshet; flyktninger og asylsøkere er særlig utsatt. I EU har Hellas den høyeste kostnadsandelen til boligutgifter (Melleresh 2023).

Helsevesenet i Hellas har gjennomgått betydelige endringer de siste ti årene. Selv om det har vært en del forbedringer, eksempelvis i primærhelsetjenesten, er det fortsatt mange utfordringer. Grunnet det siste tiårets økonomiske krise har myndighetene vedtatt en rekke innstramminger, inkludert betydelige kutt i finansieringen av helsevesenet, med en negativ innvirkning på tilgjengeligheten og kvaliteten på omsorgen, spesielt for dem som har lav inntekt eller bor på landsbygda. Støtten som gis til lavinntektsfamilier, er dette ofte utilstrekkelig for å dekke kostandene til medisinsk behandling. Medisiner har 25 prosents egenandel, og selv om kostnadsdekningen til helsetjenester i utgangspunktet er høy, er mange tilbud kun tilgjengelig privat med egenandel, som tannhelse og diagnostikk. Ofte kan det også være lange ventelister (Kampouraki et al. 2023, s. 1-2).

⁶ Databasen drives av ECRE (European Council on Refugees and Exiles), en allianse av 100 NGO-er i Europa. Rapporten inneholder informasjon om forhold for asylsøkere og anerkjente flyktninger i Hellas (asylprosedyrer, mottaksforhold, rettigheter for anerkjente flyktninger).

2 Oppholdstillatelse (ADET), trygdenummer (AMKA) og skatteregisternummer (AFM)

Personer som får innvilget flyktningstatus, gis en treårig oppholdstillatelse (ADET)⁷. Personer med subsidiær beskyttelse gis en ettårig oppholdstillatelse som kan fornyes for en periode på to år (Ministry of Migration and Asylum u.å.-c).

Ifølge opplysninger fra Departementet of migrasjon og asyl hadde per oktober 2023 omkring 49 500 personer med internasjonal beskyttelse en aktiv oppholdstillatelse (ADET) i Hellas (GCR, e-post 12. desember 2023).

ADET er et krav for å få trygdenummer (AMKA)⁸ (RSA 2022a, s. 4), som kreves for tilgang til helsebehandling og arbeidsmarkedet. Personer med internasjonal beskyttelse må søke om AMKA-nummer ved et Citizens Service Center (KEP), såfremt vedkommende har ADET, en adresse og skatteregisternummer (AFM) (RSA 2022a, s. 11).

AFM⁹ kreves for å leie bolig, samt tilgang til arbeidsmarkedet, sosialhjelp og bankkonto. Personer som ønsker et AFM, må bekrefte bostedsadresse, enten fra mottakssenter, eller kopi av strømregning eller leiekontrakt i personens navn. Anerkjente flyktninger, eller personer med subsidiær beskyttelse, som ikke kan bekrefte bostedsadresse, og/eller er hjemløse, får ikke AFM (RSA 2022a, s. 10).

Ved innvilgelse av flyktningstatus må PAAYPE¹⁰, som gir rett til helsetjenester for asylsøkere, konverteres til et AMKA-nummer innen 30 dager etter at ADET formelt er innvilget. Dette skjer ikke automatisk (RSA 2022a, s. 11).¹¹

Ved fornyelse av ADET, må søknad fremmes senest 30 dager før tillatelsen utløper. Dersom søknaden leveres for sent, vil søkeren, ifølge en regelendring fra 2021, bli ilagt en bot på 100 euro (RSA 2022a, s. 5). I praksis har en slik bot dog aldri blitt utferdiget (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 223).

⁷ Residence permit - Άδεια Διαμονής Ενιαίου Τύπου (RSA 2022a, s. 2).

⁸ Social Security Number - Αριθμός Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (RSA 2022a, s. 2).

⁹ Tax Identification Number - Αριθμός Φορολογικού Μητρώου, (RSA 2022a, s. 2).

¹⁰ Provisional Foreigner's Insurance and Health Care Number / Προσωρινός Αριθμός Ασφάλισης και Υγειονομικής Περίθαλψης Αλλοδαπού (RSA 2022a, s. 2).

¹¹ Mer informasjon om ADET og AMK under punktene 5.4.1 og 5.4.3.

3 Tilgang til rettigheter

3.1 Arbeidsmarkedet

Anerkjente flyktninger, herunder personer med subsidiær beskyttelse, har full og automatisk tilgang til arbeidsmarkedet uten egen arbeidstillatelse (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 246).¹²

Anerkjente flyktninger kan dog møte hindringer knyttet til utstedelse av AFM, som igjen hindrer tilgang til det formelle arbeidsmarkedet og registrering hos Arbeidsledighetskontoret (OAED). Ifølge Greek Council for Refugees (GCR) er utstedelsen av AFM gjennomsyret av store forsinkelser; sjekk av personopplysninger tar for eksempel to måneder gjennom Asylum Service. Dersom den anerkjente flyktningen ikke har ADET og/eller er hjemløs, får vedkommende ikke utstedt AFM. I påvente av oppholdstillatelse får flyktningen utstedt et søknadsbevis¹³, men som ikke gir tilgang til arbeidsmarkedet (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 247).

NGO-en Human Rights 360 (e-post 9. februar 2024) viser for øvrig til at det er mange hindringer og utfordringer knyttet til å starte egen virksomhet.

Andelen anerkjente flyktninger som jobber, er lav grunnet høy arbeidsledighet i Hellas samt manglende språkkompetanse. Mange av dem som finner arbeid, jobber i den uformelle økonomien som gjør dem sårbare, øker risikoen for utnyttelse og hindrer integrering (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 246-247). Tall fra UNHCR viser at rundt 70 prosent av personene med flyktningstatus eller subsidiær beskyttelse, ikke arbeidet i registreringsperioden februar 2022 til november 2023; 17 prosent jobbet, mens 13 prosent jobbet noen ganger (UNHCR Greece u.å.-a).¹⁴ Blant asylsøkere og anerkjente flyktninger som arbeidet med eller uten kontrakter, var lønningene mye lavere enn minstelønn i Hellas og antallet timer arbeidet per uke høyere enn i standardkontrakter. Tallene ble innhentet i mai-juli 2022 og viste at to tredeler av de spurte asylsøkerne og anerkjente flyktningene ikke arbeidet (Casalis et al. 2023, s. 24).

¹² Asylsøkere har fra januar 2020 hatt tilgang til arbeidsmarkedet først seks måneder etter at asylsøknaden blir formelt fremmet, om intet vedtak i første instans er vedtatt innen de seks månedene. Ved negativt vedtak blir tillatelsen automatisk trukket (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 183).

¹³ βεβαίωση κατάστασης αιτήματος (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 247). Det oppgis at beviset har en gyldighetstid på tre måneder, men så langt GCR (2023; e-post 12. desember 2023) opplyser, er gyldighetstiden seks måneder.

¹⁴ Så langt Landinfo kan forstå UNHCRs statistikk, dekker ikke tallene situasjonen for alle med flyktningstatus eller subsidiær beskyttelse i Hellas i den aktuelle perioden, men baserer seg på ca. 500 respondenter UNHCR har fått informasjon om.

3.2 Bolig

Anerkjente flyktninger må finne bosted selv. Greske myndigheter innførte i mars 2020 innstramminger som begrenset anerkjente flyktningers tilgang til sosialtjenester og boliger. Et tillegg til asylregelverket hjemlet opphør av øremerket pengestøtte og boligordninger til anerkjente flyktninger (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 243). Anerkjente flyktninger må flytte fra boligen de bodde i som asylsøkere innen 30 dager etter melding om innvilget status (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 243; GCR, e-post 12. desember 2023).¹⁵

Regelverket gir unntak for enslige mindreårige som anerkjennes som flyktninger. De må først forlate innkvarteringen 30 dager etter at de blir myndige. Også andre spesielle grupper kan få utsatt frist, særlig personer med en alvorlig helsetilstand (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 243; GCR, e-post 12. desember 2023).¹⁶ Ifølge en internasjonal humanitær organisasjon (e-post oktober 2021) er det også unntak for gravide to måneder før og etter fødsel.

Dersom anerkjente flyktninger ikke kan fortsette å bo i boligen for asylsøkere, og som heller ikke har egne midler, kan de forsøke å få subsidierte leieboliger gjennom det eneste nasjonale integreringsprogrammet Helios¹⁷, i en periode på seks måneder opptil ett år (GCR, e-post 12. desember 2023). Helios, implementert av IOM, har en stund vært det eneste fondet som økonomisk støtter anerkjente flyktninger med husleie (RSA 2022a, s. 14). Greske myndigheter tok over finansieringen av programmet fra EU i 2022. Finansieringen er blitt forlenget til 30. juni 2024 (IOM Greece u.å.; EU Commission u.å.-b).¹⁸ Leieavtale for minst en, vanligvis to, forskuddsbetalte måneder må legges frem. Et annet krav er at status som anerkjent flyktning må være gitt etter 1. januar 2018. I tillegg må den anerkjente flyktningen være bosatt i mottakssystemet, offisielle sheltere eller beskyttede boliger etablert av myndighetene eller NGO-er på det tidspunktet beskjeden om beskyttelse blir gitt (EU Commission u.å.-b, s.; GCR, e-post 12. desember 2023).

Et annet integreringsprogram, ESTIA II¹⁹, ble avvirket i desember 2022, da anerkjente flyktninger ble tvunget til å flytte ut av leiligheter og fra urbane strøk til

¹⁵ Sveitsiske migrasjonsmyndigheter publiserte i 2022 (på tysk) en detaljert rapport om boforholdene for anerkjente flyktninger (SEM 2022a).

¹⁶ Det er ansvarlig departement som fatter beslutning om dette (GCR, e-post 12. desember 2023).

¹⁷ Helios (Hellenic Integration Support for Beneficiaries of International Protection and Temporary Protection) er et samarbeid mellom greske myndigheter og ulike partnere som IOM, for å fremme integrering av anerkjente flyktninger og personer med midlertidige tillatelser i Hellas blant annet gjennom integreringskurs, samt råd og støtte for å komme i arbeid (IOM Greece u.å.). Programmet ble startet opp i juli 2019 (EU Commission u.å.-b).

¹⁸ Det var høsten 2023 stans i programmet, og finansieringen er usikker etter sommeren 2024 (Angelidis 2024).

¹⁹ ESTIA II var en videreutvikling av ESTIA I, opprinnelig etablert av UNHCR i 2015 og finansiert av EU, som skulle lette integreringen av asylsøkere og de mest sårbare gjennom privat

leire i avsidesliggende områder. Dette gikk særlig utover sårbare grupper (Agrafioti Chatzianni et al. 2022, s. 243-244; European Parliament 2022, 2023).

UNHCR Greece (u.å.-a) har noen tall over oppgitt bosted for anerkjente flyktninger i perioden fra 1. januar til 1. desember 2023:²⁰

- 116 personer er selvbosatte (leier bosted).
- 73 personer er bosatt i Closed Controlled Access Centers/Reception and Identification Centre (CCAC/RIC) Islands.
- 73 personer er bosatt i Controlled Facilities for the Temporary Accommodation of Asylum-Seekers (CFTAAs) Mainland.
- 39 personer er bosatt hos andre.
- 25 personer er bosatt med støtte fra Helios.
- Andre er bosatt ved hjelp av religiøse (3) eller sivile organisasjoner (3), gjennom arbeidsgiver/mot tjenester (9), hotell (7), sheltere (2), ESTIA (1), egneid bolig (5), annet (6) eller er hjemløse (16).

De anerkjente flyktningene oppgir at manglende midler til husleie, arbeid eller greskkunnskap er de største hindringene for selvbosetting (UNHCR Greece u.å.-a).

Høye husleier, kommunale og andre utgifter har medført at den økonomiske støtten fra Helios ofte ikke har vært tilstrekkelig for å sikre anerkjente flyktninger bolig. Fra juli 2019 til mars 2022 ga Helios økonomisk støtte til litt over 6500 hushold – rundt 16 500 personer. Støtten avsluttes etter seks–tolv måneder (RSA 2022a, s. 16).

RSA (2022a, s. 16) opplyser at botilbudet fra organisasjonen Praksis til enslige mødre, som også er anerkjente flyktninger, er avsluttet. Praksis (u.å.) opplyser at de har leiligheter til enslige mindreårige i Athen og Thessaloniki.

NGO-en Refugee Support Aegean (RSA) skrev i 2022 (a, s. 16) at høy risiko for hjemløshet og fattigdom blant anerkjente flyktninger hadde vedvart siden 2021, gitt at det ikke er mulig å skaffe nødvendige dokumenter og ressurser innen 30-dagersfristen for å flytte ut av mottak.

innkvartering i forskjellige byer i Hellas. Etter hvert ble programmet mer helhetlig med psyko-sosial hjelp og kontantstøtte (Passler 2023). Så langt Landinfo forstår, er det ingen støtte til bolig gjennom ESTIA etter 2022.

²⁰ Så langt Landinfo forstår UNHCRs statistikk, dekker ikke disse tallene situasjonen for alle med flyktningstatus eller subsidiær beskyttelse i Hellas i den aktuelle perioden, men baserer seg på noen respondenter UNHCR har fått informasjon om.

Anerkjente flyktninger som fortsatt bor i leire, er såkalt uoffisielle beboere, uten tilgang til mat eller andre tjenester, og under konstante trusler om å måtte forlate leiren, ifølge RSA (2022a, s. 17).

Ingen egne sheltere er etablert for anerkjente flyktninger. I Athen er det sheltere for hjemløse, men disse er alltid overbefolket (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 244). I tillegg er det ulike krav til beboerne for tilgang til shelterne, vilkår anerkjente flyktninger ofte ikke oppfyller (RSA 2022a, s. 18).

3.3 Sosiale rettigheter

Anerkjente flyktninger, herunder personer med subsidær beskyttelse, skal ha de samme sosiale og helsemessige rettighetene som greske borgere (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 249). Det er ingen særskilte overgangsordninger for personer med internasjonal beskyttelse, fra perioden som asylsøker til det sosiale velferdssystemet. Støtten til asylsøkere faller automatisk bort med vedtaket om beskyttelse (RSA 2022a, s. 12).

Flere sosiale støtteordninger har krav om langvarig permanent opphold, noe mange anerkjente flyktninger ikke oppfyller. AIDA-rapporten (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 249-250) informerer om følgende støtteordninger:

- **Familiestøtte:** Gis familier som kan dokumentere fem års fast, uavbrutt, lovlig opphold, dokumentert gjennom skatteerklæring/selvangivelse. Mange anerkjente flyktninger har ikke tilgang da de ikke oppfyller oppholdskravet.²¹
- **Støtte til enslige mødre:** Gis til dem som kan dokumentere sin familiesituasjon, som skilsmisse, død og fødsler. Fordi mange kvinner/mødre ikke har tilgang til dokumenter fra hjemlandet og således ikke kan legge frem nødvendige dokumenter, er mange ekskludert fra støtten.
- **«Single child allowance»:** Erstatte tidligere familiestøtteordning.²²
- **Fødselsstøtte:** Gis tredjelandsborgere som kan dokumentere 12 års fast opphold, gjennom skatteerklæring/selvangivelse. I perioden 2020–2023 var botid fra 2012 tilstrekkelig. De fleste anerkjente flyktninger oppfyller ikke oppholdskravet.²³
- **Studentstøtte:** Gis bare til greske borgere eller EU-borgere.

²¹ Så langt Landinfo forstår, tilsvarer «familiestøtte» det RSA (2022a, s. 13-14) betegner som «housing allowance», gitt til 600 000 hushold i 2022. EU-kommisjonen anser oppholdskravet som indirekte diskriminering, og har startet prosedyrer for brudd på EU-regelverket mot Hellas (EU Commission 2023b; GCR, e-post 12. desember 2023).

²² Det opplyses at denne støtten eksplisitt gjelder personer innvilget internasjonal beskyttelse, men sammenholdt med øvrig informasjon om sosialstøtte til anerkjente flyktninger, ser ikke Landinfo at dette er en støtte som innvilges gruppen.

²³ Fødselsstøtten er en engangsutbetaling. Barnetrygden, 28–70 euro i måneden, krever fem år sammenhengende lovlig opphold (RSA 2022a, s. 14).

- **Støtte til personer med funksjonsnedsettelse:** Funksjonsnedsettelsesgraden må være minimum 67 prosent.
- **Garantert minimumsinntekt:** 200 euro per måned for familieoverhodet, pluss 100 euro i tillegg per voksen og 50 euro per barn.
- **Uforsikret pensjonsstøtte:** Krever 15 års permanent oppholdstillatelse.

Garantert minimumsinntekt fremstår som den eneste statlige støtteordningen anerkjente flyktninger kan benytte (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 250). Vilkårene for utbetaling er ADET, AFM, koder til digital pålogging (TAXISnet), skattebekreftelse (tax clearance), AMKA og bankkonto. Barnefamilier må også fremlegge skolesertifikater (RSA 2022a, s. 13). Støtten gis hushold med registrert bostedsadresse (i form av leieavtale) i minimum seks måneder før det kan søkes om slik støtte, og til hjemløse under fattigdomsgrensen, som ikke bor hos andre eller i herberger. En hjemløs må fremlegge et kommunalt hjemløs-sertifikat, eller alternativt et sertifikat for bruk av tjenester fra et kommunalt drop-in-senter for hjemløse, et kommunalt midlertidig shelter eller krisesenter for kvinner. Praksis for slik registrering medfører, ifølge RSA (2022a, s. 12-13), at mange hjemløse ikke kan imøtekomme kravet om sertifikat for å kunne motta garantert minimumsinntekt.

GCR (e-post 12. desember 2023) viser også til at stønaden om garantert minimumsinntekt er en stønad som anerkjente flyktninger kan få tilgang til²⁴, men at manglende språk- og datakunnskaper kan være barrierer i tillegg til manglende AFM, AMKA og bankkonto.

Den andre stønaden GCR (e-post 12. desember 2023) mener kan innvilges anerkjente flyktninger, er støtten til personer med funksjonsnedsettelse på minimum 67 prosent. Søknadsprosessen er imidlertid lang og byråkratisk kompleks, noe som gjør det vanskelig å få innvilget støtten uten assistanse i søknadsprosessen.

3.4 Utdanning

Barn med internasjonal beskyttelse har rett til skolegang på samme vilkår som greske borgere. Voksne har rett til undervisning og opplæringsprogram på lik linje som lovlig bosatte tredjelandsborgere (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 248).

Tall UNHCR Greece (u.å.-a) har samlet inn fra en gruppe anerkjente flyktninger, viste for perioden 1. februar 2022 til 1. november 2023 at av de 194 som oppga at de hadde med barn i skolepliktig alder, hadde 65 prosent barn i offentlig skole, 4 prosent hadde barn som iblant gikk noen ganger i skole, mens 23 prosent hadde barn som ikke gikk på skole/ikke lenger gikk på skole.

²⁴ Sveitsiske migrasjonsmyndigheter publiserte i 2022 (på tysk) en meget detaljert rapport om støtten fra garantert minimumsinntekt for anerkjente flyktninger (SEM 2022b).

Det ble oppgitt ulike grunner til at barn i skolepliktig alder ikke gikk på offentlige skoler, blant annet at barna fikk uformell opplæring og manglende støtte til å lære gresk (UNHCR Greece u.å.-a).

RSA (2022a, s. 19) viser til at barn av anerkjente flyktninger ofte ikke har mulighet til skolegang grunnet ustabile leveforhold, som kan oppstå etter at familien er innvilget flyktningstatus og har måttet flytte. Noen av de anerkjente flyktningene trakk frem gjentatte flyttinger som årsak til at barna ikke gikk på skolen (UNHCR Greece u.å.-a).

Omfanget av greskkurs har vært begrenset, og Hellas har strenge regler for godkjenning av utenlandske utdanninger, noe som kan gjøre det umulig for flertallet av anerkjente flyktninger å fortsette utdanningen i Hellas (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 248-249).

3.5 Helsetjenester

Anerkjente flyktninger og asylsøkere har rett til gratis helsetjenester i primær-, sekundær- og tertiærhelsetjenesten på lik linje med greske statsborgere (UNHCR Greece u.å.-b). Faktisk tilgang er i praksis begrenset av betydelige ressurs- og kapasitetsmangler. Dessuten er det administrative hindringer knyttet til utstedelse av AMKA (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 250).

En internasjonal organisasjon opplyste i e-post (oktober 2021) at anerkjente flyktninger med ADET, til en symbolsk kostnad, eller helt gratis, har tilgang til helsetjenester som «uforsikrede personer» (uninsured persons). WHO (2019, s. 14-15) skriver at for å kvalifisere til gratis helsetjenester, må anerkjente flyktninger oppfylle kriterier om lav inntekt og formue. De må også ha et AMKA.

Anerkjente flyktninger uten ADET, kan ikke få utstedt AMKA. Personer uten AMKA eller PAAYA (Provisional Foreigner's Insurance and Health Card Number), må selv dekke utgifter til medisin og prøvetakninger/tester. Selv om personer har AMKA eller PAAYA, dekkes ikke visse akutte medisinske undersøkelser (RSA 2022a, s. 20). Ifølge en internasjonal organisasjon (e-post oktober 2021) avvikes ofte anerkjente flyktnings tilgang til gratis helsetjenester fordi overgangen fra PAAYPA til AMKA tar mer enn én måned.

Som følge av lovendringer i mars 2022 kan personer med AMKA, men som ikke er forsikret, ikke lenger få utskrevet medisin fra privatpraktiserende leger (RSA 2022a, s. 20).

Språkbarrieren er fortsatt en hindring for tilgang til helsehjelp. Det er kritisk tolkemangel ved flere sykehus (RSA 2022a, s. 20).

Spesialkommisjonen for psykisk helse i Helsedepartementet trakk i 2021 frem fraværet av et tilpasset rammeverk for stabilisering og forbedring av psykisk helse hos flyktninger og asylsøkere. Anbefaling om eget psykososialt rehabiliteringssenter er ikke fulgt opp. Overlevende etter alvorlig vold får ikke tilstrekkelig medisinsk og psykologisk behandling og rehabilitering, ifølge RSA (2022a, s. 20-21).²⁵

Flyktninger med tilgang til gratis helsetjenester, opplever det som svært vanskelig og tidkrevende å navigere i helsevesenet for å bestille legetimer, prøvetaking og anskaffe medisiner (internasjonal organisasjon, e-post oktober 2021). Flyktninger som bor langt fra byer, har problemer med å komme seg til offentlige sykehus på grunn av avstand og transportkostnader (internasjonal humanitær organisasjon, e-post oktober 2021). Helseinstitusjoner er tungt sentralisert i de store byene, mens rurale områder mangler spesialister, infrastruktur, utstyr og hjelpemidler (OECD 2021, s. 9). I tillegg er det språkvansker på grunn av tolkemangel. Det finnes NGO-er som tilbyr tolketjenester, men antall språk er begrenset (internasjonal humanitær organisasjon, e-post oktober 2021).

Helseprogrammet «PHILOS Emergency Health Response to Refugee Crisis» har vært operativt siden 2017 og ble forlenget til 15. februar 2024.²⁶ Det EU-finansierte programmet innebar gratis helsetjenester for immigranter og flyktninger i åpne leire (ANSA 2023a; National Public Health Organization u.å.).

4 Retur av anerkjent flyktninger

Ifølge RSA (2022c) ble rundt 1000 anerkjente flyktninger returnert til Hellas i første halvdel av 2022, herunder fra Sverige, Danmark og Norge.²⁷

Grunnet mange saker i restanse vil anerkjente flyktninger uten gyldig ADET, ved retur kunne møte særlig lang saksbehandlingstid for å få eller fornye ADET. I mellomtiden har, som beskrevet, denne gruppen ikke tilgang til sosial- eller helsehjelp og kan ikke ta lovlig arbeid (GCR 2023).

For flyktninger som returnerer fra andre land, kan uklarheter omkring hvem som har ansvar for saken, forhindre utstedelse av ADET. RSA (2022a, s. 6-7) viser til et eksempel der prosessen med oppholdstillatelse først ble igangsatt hos rett instans etter åtte måneder.

²⁵ Leger uten grenser avsluttet virksomheten på dette feltet i desember 2021 (RSA 2022a, s. 21).

²⁶ Landinfo har per 1. mars 2024 ikke funnet informasjon som eksplisitt stadfester forlengelse.

²⁷ RSA (2022c) har tall for de enkelte landene.

GCR (e-post 12. desember 2023) mener at støtten til anerkjente flyktninger er strengt begrenset, i hovedsak til kapasiteten og ressursene til NGO-ene som jobber på feltet.

5 Sårbare grupper/situasjoner

General Secretariat for Vulnerable Citizens and Institutional Protection (u.å.), underlagt Departementet for migrasjon og asyl, overtok i 2023 ansvaret til Special Secretariat for the Protection of the Unaccompanied Minors (SSPUAM), og har ansvaret for sårbare grupper.

Asylloven regulerer hvilke grupper som anses som sårbare; herunder enslige mindreårige og personer med alvorlige sykdommer.²⁸ Vurderingen av sårbarhet skal skje i løpet av identifiseringsprosessen, registreringsprosessen og den medisinske screeningen uten hensyn til vurderingen om behov for internasjonal beskyttelse. Vurderingene skal gjøres løpende gjennom hele prosessen, men ressursmangel i helsesektoren umuliggjør iblant en revurdering når saksbehandlingen og prosessen er i gang. Spesielle mottaksbehov og prosedyregarantier gjelder bare personer i utsatte grupper. Den dårlige kvaliteten på prosessen med medisinsk og psykososial screening er ifølge AIDA-rapporten bekymringsfull (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 107 og 110). For eksempel er det forsinkelser på opptil tre måneder i sårbarhetsvurderingene (Equal Rights Beyond Borders et al. 2022, s. 16). Mange asylsøkere blir fortsatt tvunget inn i asylavhørene uten forutgående vurdering av sårbarhet, inkludert gravide (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 108).

GCR (e-post 12. desember 2023) skriver følgende om situasjonen for sårbare anerkjente flyktninger:

The situation for vulnerable beneficiaries of international protection in the period waiting to be granted an ADET and beyond is the exact same as for non-vulnerable beneficiaries of international protection, i.e., there are no special provisions nor dedicated support provided to them, with the exception of support that may be provided to them based on the severely limited capacity and resources of NGOs, which in any case are aimed at supporting vulnerable populations by trying to address gaps, but cannot in any way substitute the state or provide the type of long-term, durable solutions that are required from the

²⁸ Ifølge asylloven art.1 anses følgende grupper som sårbare: «children; unaccompanied children; direct relatives of victims of shipwrecks (parents, siblings, children, husbands/wives); disabled persons; elderly; pregnant women; single parents with minor children; victims of human trafficking; persons with serious illness; persons with cognitive or mental disability and victims of torture, rape or other serious forms of psychological, physical or sexual violence such as victims of female genital mutilation». Det foreligger ikke tall for antallet sårbare asylsøkere i 2022 eller statusvedtak for dem (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 107).

side of the Greek state. The same applies to families with small children and children (and adults) with serious health issues.

5.1 Enslige mindreårige asylsøkere

En nasjonal strategi for beskyttelse av enslige mindreårige, hvor behovet for reform av vergesystemet ble påpekt, ble publisert i januar 2022. En ny lov ble vedtatt sommeren 2022. Søknadene til enslige mindreårige skal behandles i et hurtigspor (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 75 og 95).

Dersom det er tvil om asylsøkeren kan være mindreårig, skal en aldersvurdering foretas (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 110).

I overkant av 3000 enslige mindreårige søkte om asyl i Hellas i 2020, flertallet var fra Afghanistan, Pakistan, Syria, Somalia og Egypt. Greek Council for Refugees og Save the Children viser i sin rapport fra 2023 til en rekke hindringer i det greske asylsystemet som gjør at enslige mindreårige blir «udokumenterte»²⁹. Følgende forhold trekkes frem (Chouzouraki & Gorevan 2023, s. 6-9):

- Ingen enhetlig anvendelse av vurderingsprosedyren for aldersfastsettelse
- Et ikke-fungerende vergesystem
- Asylsøknad som vurderes ikke tillatt fremmet (inadmissible)
- Avslag på asyl
- Begrensninger for administrativ og rettslig klageadgang.

Manglende dokumentasjon på lovlig opphold innebærer økt sårbarhet og økt risiko for utnyttelse (Chouzouraki & Gorevan 2023, s. 11-12). Ifølge gresk lov er det gratis medisinsk behandling på offentlige sykehus for alle sårbare personer, inkludert barn uavhengig av status. Grunnet manglende ressurser og store hjelpebehov blir medisinsk hjelp i praksis bare gitt i nødstilfeller. Med manglende dokumentasjon på lovlig opphold, kan ikke mindreårige dokumentere at de er barn. Mange har verken PAAYPA eller AMKA. Manglende dokumenter, språkproblemer med å formidle psykiske lidelser og problemer med tilgang til psykisk helsevern ved nødsituasjoner, kompliserer behandlingstilbudet. Psykiske lidelser forblir ofte urapportert og ubehandlet (Chouzouraki & Gorevan 2023, s. 12-13).

Greske myndigheter har i samarbeid med UNHCR, IOM og ulike NGO-er etablert en tilsynelatende velfungerende mekanisme for rask identifisering av hjemløse enslige mindreårige (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 120).

Enslige mindreårige skal bosettes i særskilte sentre/boliger. Det har dog ikke alltid skjedd (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 176 og 181). Per januar 2023 bodde

²⁹ Forfatterne bruker begrepet «undocumented». Slik Landinfo forstår rapporten omhandles uregistrerte enslige mindreårige og enslige mindreårige uten lovlig oppholdsgrunnlag i Hellas.

tre ganger så mange enslige mindreårige i ordinære mottak som året før; i alt nesten 400 personer (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 177). Høsten 2023 hadde tallet på enslige mindreårige asylsøkere gått ned til i overkant av 1600, et antall landet har kapasitet til å innkvartere i langtidsløsninger i sheltere eller leiligheter. Våren 2023 var det i overkant av 2200 enslige mindreårige asylsøkere (ANSA 2023b). Det var høsten 2023 i alt 2103 bosettingsplasser til enslige mindreårige asylsøkere (ANSA 2023a).

I 2020 startet et program for relokalisering av blant annet enslige mindreårige og barn med alvorlige medisinske tilstander fra Helles til andre EU-land med støtte fra UNHCR, IOM og EASO (European Asylum Support Office)³⁰. I 2022 ble 134 enslige mindreårige relokalisert (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 76-77 og 197). Programmet ble avsluttet våren 2023 da antallet relokaliserte mindreårige under dette programmet var i overkant av 1300 personer (ANSA 2023b).

Selv om barn uten dokumentasjon har rett til skolegang, kan enslige mindreårige uten PAAYPE eller AMK få problemer med tilgangen. Det rapporteres også om manglende planlegging av mottaksklasser, transportutfordringer og de facto skole-segregering. En mangelfull vergeordning skaper ytterligere barrierer (Chouzouraki & Gorevan 2023, s. 13-14). Manglende verger, tilpasset juridisk representasjon og rettshjelp under selve asylprosedyren, blir i AIDA-rapporten trukket frem som særlig problematisk for enslige mindreårige (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 116).³¹

Landinfo har ikke lyktes med å innhente mer utfyllende informasjon om hvordan vergesystemet fungerer for returnerte personer med internasjonal beskyttelse, kapasiteten til vergesystemet, ansvaret til vergene etter at ADET er innvilget, herunder oppfølging av psykisk helse, og hvordan rettighetene til enslige mindreårige uten verger ivaretas, for eksempel juridiske og administrative forhold.

Supported Independent Living (SIL) er et alternativt boligprogram lansert i 2018 for enslige mindreårige fra 16 til 18 år med en rekke utdannings- og helsetjenester for å lette integreringen (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 199).

Landinfo har ikke funnet ytterligere informasjon om særlige programmer for bosetting av enslige mindreårige med beskyttelse.

5.2 Helseutfordringer

Asylsøkerens fysiske og psykiske sårbarhet skal ifølge asylloven vurderes av kompetent helsepersonell. Til tross for dette kan mangelen på medisinske og

³⁰ Nå etterfulgt av The European Union Agency for Asylum (EUAA).

³¹ Utnevnelse av verger og den nye loven på feltet fra 2022 omtales i AIDA-rapporten (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 119-120).

psykososiale tjenester gjøre det ekstremt komplisert og iblant umulig for personer som søker asyl å bli vurdert/revurdert. For et betydelig antall asylsøkere ble asyl-proseduren satt i gang uten skikkelig medisinsk undersøkelse og psykososial vurdering (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 110-111).

Avviklingen av ESTIA-programmet³² har forsinket integreringen av anerkjente flyktninger og resultert i avbrutt nødvendig helsebehandling (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 162-163).

Personer med innvilget beskyttelse, har i påvente av innvilget ADET/fornytt ADET bare tilgang til offentlig akutthjelp. Selv etter innvilget ADET er ikke tilgang til helsetjenester i praksis garantert (GCR, e-post 12. desember 2023).

Human Rights 360 (e-post 9. februar 2024) skriver at for å unngå å måtte betale for helsebehandling, som de anerkjente flyktningene ikke har midler til, utsettes behandlingen, og i særlige tilfeller samles det inn midler fra diaspora-gruppen for nødvendig privat behandling.

5.3 Barnefamilier

28 prosent av asylsøkerne som ankom Hellas i 2022, var barn (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 19). Grunnet høye ankomster høsten 2022 og begrenset kapasitet ble også barnefamilier bosatt i telt på Lesbos (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 46).

Barnefamilier har i praksis blitt internert. Dette var ifølge GCR i 2022 blant annet tilfellet for noen enslige foreldre med barn og barnefamilier. Familier der kun ett medlem ble internert, er også kjent. Det er rapportert om tilfeller der barnefamilier var internert i over en måned (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 211-212).

Det nevnte relokaliseringsprogrammet omfattet foruten enslige mindreårige også barn med alvorlige sykdommer ledsaget av familiemedlemmer. Også hjemløse barn som levde under prekære forhold, var kvalifisert (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 76). Programmet ble avsluttet våren 2023 (ANSA 2023b).

Avviklingen av ESTIA har medført at barn har måttet slutte på skolen. Flertallet bosatt gjennom ESTIA, var barnefamilier (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 162-164).

5.4 Venteperioden

Fra asylsøkeren blir innvilget beskyttelse til ADET er innvilget, er det i mange tilfeller en lengre venteperiode uten særskilte støtteordninger. Den særlige

³² Programmet er omtalt i punkt 3.2.

finansielle støtteordningen til asylsøkere, bortfaller automatisk når internasjonal beskyttelse innvilges (RSA 2022a, s. 12).

Selve beskyttelsesvedtaket gir ikke i seg selv rett til ADET (RSA 2022a, s. 4). ADET blir vanligvis først utstedt tidligst fire–fem måneder etter vedtaket om beskyttelse (GCR 2023).³³ RSA (2022d) har opplevd at saksbehandlingen kan ta over ett år.³⁴

Så langt GCR (e-post 12. desember 2023) er kjent med, er det fortsatt restanser både for utstedelse og fornyelse av ADET, selv om GCR ikke har offentlig statistikk for antall saker til behandling i 2023. Departementet for migrasjon og asyl oppga til nasjonalforsamlingen at i overkant av 2500 saker for fornyelse av ADET, var til behandling ved utgangen av 2022. National Registry of Administrative Procedures estimerer at samlet saksbehandlingstid for utstedelse av ADET er 50 dager (både for personer med flyktningstatus og subsidiær beskyttelse) og fire måneder for fornyelse av ADET. GCR presiserer at dette ikke nødvendigvis er nøyaktige estimater, og at ytterligere forsinkelser kan forekomme, særlig for fornyelse. GCR anslår, basert på sakene de har vært involvert i, at ventetiden for fornyelse er mellom et halvt og ett år. GCR understreker at bekreftelsene personer med beskyttelse får utstedt i forbindelse med søknad om fornyelse, har seks måneders gyldighetstid.

GCR (e-post 12. desember 2023) trekker frem at forsinkelser i utstedelse eller fornyelse ligger hos immigrasjonsmyndighetene (Greek asylum service (GAS)).

NGO-en Human Rights 360 (e-post 9. februar 2024) opplyser at flere tusen venter på fornyelse av ADET, og at ventetiden gjennomsnittlig er mer enn et halvt år. Organisasjonen viser til en rekke forhold som fører til lang saksbehandlingstid; herunder langsom oppdatering av departementets database og stor underbemanning i alle asylrelaterte tjenester. I tillegg trekkes det frem at det er undervurdert hvilken betydning prioriteringen av utstedelsen av nye ID-kort til greske borgere har fått. Slike ID-kort utstedes fra Aliens Police Directorate, som også har ansvar i prosessen med utstedelse av ADET.

Ved førstegangsutstedelse av ADET fatter GAS en beslutning om utstedelse av ADET. Kompetansen for dette ligger hos Regional Asylum Office (RAO). Deretter må personen som er innvilget beskyttelse, levere foto og fingeravtrykk hos kompetent Aliens Police Directorate, som utsteder ADET og returnerer tillatelsen

³³ Rapporten det vises til her er en oppdatert del av AIDA-rapporten for Hellas utarbeidet av Greek Council for Refugees (GCR) fra juni 2023.

³⁴ Dette gjelder både personer innvilget beskyttelse i Hellas, og dem som returnerer til Hellas fra andre europeiske land. Det vises til eksempler på at returnerte anerkjente flyktninger har ventet i svært lang tid (RSA 2022d). To enslige afghanske kvinner returnert fra Sverige, var uten dokumenter etter fire måneder (RSA 2022b). En tysk domstol avgjorde i januar 2021 at to anerkjente flyktninger i Hellas, ikke kunne returneres fra Tyskland, da deres grunnleggende behov ikke kunne bli ivaretatt, De ville erfare «extreme material hardship» (InfoMigrants 2021).

til kompetent RAO for utlevering. Tilsvarende gjelder for fornyelse. GAS utsteder en beslutning om ADET, videre ansvar ligger hos Asylum Unit of International Protection Beneficiaries (AUIPB). Foto og fingeravtrykk skal leveres hos Aliens Police Directorate som utsteder en fornyet ADET som sendes til RAO. Forsinkelsene knyttet til førstegangsutstedelsene, ligger hos RAO; fra etaten får tillatelsen til den aktuelle anerkjente flyktningen får den utlevert. For fornyelsene har GCR erfart at forsinkelsene skyldes saksbehandlingstiden hos AUIPB. I begge tilfeller er hovedårsaken underbemanning; særlig i forbindelse med fornyelsene (GCR, e-post 12. desember 2023).³⁵

Personer innvilget beskyttelse på de østlige øyene i Egeerhavet, og som etter innvilgelsen flytter til Attica-regionen,³⁶ kan i mange tilfeller ikke fremlegge dokumentasjon på ny adresse. Dette innebærer at utstedelse av ADET ikke kan finne sted under henvisning til at RAO ikke har kompetanse (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 222-223). Ulike saksnumre for barn og familie-medlemmer kan også føre til forsinkelser og forhindringer (RSA 2022a, s. 5).

Startdatoen for gyldigheten av ADET samsvarer med datoen for ADET-beslutningen fra Asylum Service. Dette kan medføre at personer innvilget subsidiær beskyttelse og som gis ett års tillatelser, umiddelbart må fornye oppholdstillatelsen som raskt utløper med forsinkelsene i systemet (RSA 2022a, s. 9).

5.4.1 Nærmere om søknadsbevis

Inntil utstedelsen av den første oppholdstillatelsen (ADET) beholder den anerkjente flyktningen sitt DADP³⁷, og kan fornye kortet om det er utgått. Tilsvarende gjelder ikke et utgått ADET, da den anerkjente flyktningen ikke normalt mottar dokumentasjon på status i påvente av ny ADET. Dersom et gyldig ADET eller DADP er tapt, kan Asylum Service utstede et tidsbegrenset «certificate of beneficiary of refugee status» eller «certificate of beneficiary of subsidiary protection» for å kunne rapportere tapet til politiet. Disse dokumentene er normalt gyldige i to–fire måneder, men utstedes ikke ved fornyelse av ADET (RSA 2022a, s. 8).

I påvente av utstedelse av ny ADET, får personer med internasjonal beskyttelse et søknadsbevis med seks måneders gyldighet. For utstedelse av dette beviset må fornyelsessøknaden ha blitt lastet opp i det elektroniske systemet til ALKYONI.³⁸

³⁵ Så langt GCR er kjent med, er det tre saksbehandlere i AUIPB som behandler fornyelsene av ADET (GCR, e-post 12. desember 2023). RSA (2022a, s. 4-10) viser til flere eksempler på erfaringer med saksbehandlingsrutinene

³⁶ Attica er den administrative regionen som omfatter hovedstaden Athen.

³⁷ International Protection Applicant Card/Δελτίο Αιτήσαντος Διεθνούς Προστασίας (RSA 2022a, s. 2).

³⁸ Greske myndigheters nettsted med informasjon om hvordan anerkjente flyktninger kan søke om slik fornyelse, fremstår så langt Landinfo kan vurdere det som oversiktlig og enkel (Government of Greece u.å.).

Hos flere offentlige etater er det motvilje mot å godta beviset uten bilde, vannmerke etc. GCR mener at beviset i praksis ikke gir noen rettigheter, men kun beskytter mot internering, noe de har klaget inn for Den greske ombudspersonen (GCR 2023).

GCR (e-post 12. desember 2023) opplyser at det frem til desember 2023 ikke var vedtatt nye bestemmelser om rettighetene til personer med internasjonal beskyttelse mens de venter på ADET/fornyelse av ADET. I denne perioden får personene et søknadsbevis³⁹ som ikke oppfyller de nødvendige kravene for tilgang til sosiale rettigheter. Det ble vedtatt lovendringer i april 2023 for å se på begrensingene i dokumentet knyttet til manglende bilde og vannmerke.⁴⁰ Lovendringene trådte i kraft 1. januar 2024, men den praktiske betydningen gjenstår å se. Så langt GCR er kjent med, er det ikke offentlig støtte til personer innvilget internasjonal beskyttelse i perioden det tar å utstede eller fornye ADET, med unntak av akutt helsehjelp

5.4.2 Nærmere om trygdenummer (AMKA)

Etter innvilgelsen av ADET blir informasjon sendt fra Asylum Service slik at Provisional Foreigner's Insurance og Health Care Number for Asylum Seekers er gyldige i én måned og deretter automatisk deaktiveres. Personer innvilget internasjonal beskyttelse, må innen den måneden skaffe et trygdenummer (AMKA). I praksis kan personer med internasjonal beskyttelse, mangle tilgang til helse-tjenester og arbeidsmarkedet i flere måneder grunnet forsinkelser i systemet (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 222). Endring av retningslinjene i 2019 fastsatte ingen særlig prosedyre for utstedelse av AMKA til tidligere asylsøkere eller enslige mindreårige (Agrafioti Chatzigianni et al. 2022, s. 191).

Human Rights 360 (e-post 9. februar 2024) viser til at anerkjente flyktninger og deres familiemedlemmer kan forbli uforsikret da gyldighetstiden på AMKA er knyttet til ADET og må fornyes avhengig av denne.

5.4.3 Vurderinger av ventetidens betydning

Utstedelse og fornyelse av ADET er preget av store forsinkelser på flere måneder og til og med over ett år på grunn av betydelig etterslep av saker og langsom behandling. Den nasjonale kommisjonen for menneskerettigheter har fordømt («denounced») systematiske mangler i utstedelse og fornyelse av ADET som medfører akutt risiko for tap av arbeid og manglende mulighet til å kunne søke om sosialhjelp (RSA 2022a, s. 8). EU-kommisjonen (2021, s. 2) er fortsatt bekymret

³⁹ Dokumentet har følgende greske betegnelse *βεβαίωση κατάστασης αιτήματος* (GCR, e-post 12. desember 2023).

⁴⁰ Dette gjelder endringer i Migrasjonsloven (L-5038/2023); art. 9 (ι), sammenholdt med art. 10 (8, β) and art 11 (10) (GCR e-post 12. desember 2023).

for vanskeligheter («difficulties»)⁴¹ og administrative forsinkelser som hindrer tilgang til rettighetene fastsatt av Kvalifikasjonsdirektivet⁴². Tilsvarende trekkes frem av EUAA (2022); Athen og Thessaloniki nevnes særlig. Ovennevnte mangler påvirker også anerkjente flyktninger som returnerer fra andre europeiske land (RSA 2022a, s. 8).

RSA (2022a, s. 10) konkluderte slik:

Drawing on the above observations, RSA and Stiftung PRO ASYL conclude that beneficiaries of international protection in Greece face an array of administrative barriers, a lack of clear information and slow processing times at both stages of the ADET issuance and/or renewal procedure (Asylum Service, Hellenic Police). As a result, beneficiaries are liable to face particularly lengthy periods without a valid ADET, in the absence of which they cannot access social benefits, health care, the labour market, or even authorise a legal representative. Recent recommendations by RSA on measures to streamline the process for issuing and renewing ADET have not been taken up by the government to date.

GCR (e-post 12. desember 2023) skriver til Landinfo:

Without a valid ADET, in practice, beneficiaries of international protection in Greece do not have access to social rights, including social benefits, health care (with the exception of life-threatening emergencies) and the labour market, and where they previously had access to these rights, this access is interrupted until they reacquire a valid ADET.

6 Støtte fra NGO-er og sivilsamfunnet

Flere NGO-er har støtteordninger for asylsøkere og flyktninger. EU-kommisjonen har på nettstedet Migration and Home Affairs en oversikt over NGO-er Task Force Migration Management jobber med i Hellas (EU Commission u.å.-c).

Under omtales noen organisasjoner vi har merket oss.

- Refugee Support Aegaen (RSA u.å.) arbeider med rettighetene til flyktninger og asylsøkere og fokuserer på juridisk bistand og støtte i nasjonale og internasjonale domstoler. RSA dokumenterer også menneskerettighetsbrudd mot flyktninger og asylsøkere.

⁴¹ Dette utdypes ikke nærmere.

⁴² EUs kvalifikasjonsdirektiv fastslår kriterier for internasjonal beskyttelse og tar sikte på å gjøre asylvedtak mer robuste. Det fastsetter også tilgang til rettigheter og integreringstiltak for dem som gis beskyttelse (EU Commission u.å.-a).

- Greek Council for Refugees (GCR u.å.) har et servicesenter åpent mandag–fredag, med en gruppe jurister, sosialarbeidere og tolker som vurderer anmodninger og henviser enkeltpersoner videre til særlige tjenester som organisasjonen kan gi. GCR bistår med juridisk rådgivning, innskriving av skoleelever, tilgang til fagopplæring, arbeid og bolig.
- Refugee.into Greece (u.å.) har informasjon på mange språk om prosedyrer, rettigheter, helse, utdanning og tjenester til flyktninger og asylsøkere i Hellas, både offentlige tjenester og støtte som gis av sivilsamfunnet.
- Light House Relief (u.å.) støtter sårbare, bostedsløse, på gaten i Athen. Anerkjente flyktninger blir nevnt, med blant annet utdeling av matvarer og hygieneartikler. Organisasjonen har to leiligheter for midlertidig innkvartering av sårbare grupper som enslige mødre med barn, og bistår med å finne mer permanente boliger. NGO-en har også et lokale med lavterskel aktivitetstilbud for barn og ungdom.
- International Rescue Committee (u.å.) jobber med lokale partnere for å bistå flyktninger med tilgang til arbeidsmarkedet, informasjon og psykososial støtte.
- Praksis (u.å.) tilbyr helsetjenester til personer som er utestengt fra eller diskriminert i helsevesenet, og driver også åpne dagsenter for hjemløse. Siden 2015 har Praksis drevet bolig- og støtteprogrammer for enslige mindreårige i noen greske byer.
- METAdrasi (u.å.) er en NGO med et omfattende program for asylsøkere og flyktninger knyttet til blant annet utdanning/språkopplæring, juridisk rådgivning og transitt-botilbud for enslige mindreårige i Athen⁴³, Chios og Samos og botilbud til enslige mødre med små barn i Athen med plass til åtte beboere.
- Human Rights 360 (u.å.-a, b) skriver at deres oppdrag er å beskytte og styrke rettighetene til alle uten diskriminering, med et særlig fokus på de mest vanskeligstilte og sårbare. Organisasjonen gir integreringsstøtte til asylsøkere og anerkjente flyktninger gjennom «case management approach», blant annet gjennom juridisk rådgivning i samarbeid med andre organisasjoner og direkte støtte til hushold.

Human Rights 360 (e-post 9. februar 2024) viser for øvrig til den gjensidige støtten mellom de ulike diaspora-gruppene.

⁴³ Fra august 2016 til juni 2022 var 105 enslige mindreårige bosatt i dette midlertidige botilbudet (METAdrasi u.å.).

Skriftlige kilder

- Agrafioti Chatzigianni, Alkistis; Bampatsidou, Vasiliki; Drakopoulou, Aikaterini ; Fileri, Kyriaki; Kagiou, Eleni; Kallinteri, Chara; Karagiannopoulou, Maria-Louiza; Katsigianni, Chara; Koletsis, Zikos; Konstantinou, Alexandros ; Koutsouraki, Eleni; Nikolopoulou, Kleio; Oikonomou, Spyros-Vlad; Papagiannakis, Lefteris ; Pasia, Eleni ; Prountzou, Klotildi; Theodoropoulou, Aggeliki & Vrychea, Anastasia (2022, 31. desember). *Country Report: Greece*. Brussel: ECRE - European Council on Refugees and Exiles - Asylum Information Database. Tilgjengelig fra https://asylumineurope.org/wp-content/uploads/2023/06/AIDA-GR_2022-Update.pdf [lastet ned 16. februar 2024].
- Angelidis, Dimitris (2024, 23. januar). Στον αέρα 4.000 πρόσφυγες και 500 εργαζόμενοι του προγράμματος HELIOS [4000 refugees and 500 HELIOS workers in the air] *Efsyn*. Tilgjengelig fra https://www.efsyn.gr/ellada/koinonia/419624_ston-aera-4000-prosfyges-kai-500-ergazomenoi-toy-programmatos-helios [lastet ned 12. februar 2024].
- ANSA (2023a, 8. september). Healthcare access program for migrants extended in Greece. *InfoMigrants*. Tilgjengelig fra <https://www.infomigrants.net/en/post/51690/healthcare-access-program-for-migrants-extended-in-greece> [lastet ned 17. november 2023].
- ANSA (2023b, 5. april). Number of unaccompanied minors remains high in Greece. *InfoMigrants*. Tilgjengelig fra <https://www.infomigrants.net/en/post/47983/number-of-unaccompanied-minors-remains-high-in-greece> [lastet ned 17. november 2023].
- Casalis, Marine; Hangartner, Dominik; Hartman, Alexandra & Sanchez, Rodrigo (2023, desember). *Home for Good? Obstacles and Opportunities for Refugees and Asylum Seekers in Greece*. Zürich: ETH. Tilgjengelig fra <https://data.unhcr.org/en/documents/details/106568> [lastet ned 13. februar 2024].
- Chouzouraki, Agapi & Gorevan, Daniel (2023, mai). "Without paper, there is no life". Athen: Greek Council for Refugees & Save the Children. Tilgjengelig fra https://resourcecentre.savethechildren.net/pdf/No-paper-no-life_FIN_Edited.pdf/ [lastet ned 14. november 2023].
- Equal Rights Beyond Borders; RSA, dvs. Refugee Support Aegean; HIAS; DRC, dvs. Danish Refugee Council & Pro Asyl (2022, september). *The state of the border procedure on the greek islands* Athen: RSA. Tilgjengelig fra https://rsaegean.org/wp-content/uploads/2022/10/BorderProcedure_Greek_islands_report.pdf [lastet ned 15. november 2023].
- EU Commission (2021, 7. desember). *Ares(2021)8048555*. Brussel: EU Commision. Tilgjengelig fra https://hias.org/wp-content/uploads/eu_commissioner_for_home_affairs_ylva_johansson_-_response_to_joint_open_letter_of_33_organizations_on_exclusion_from_food_distribution.pdf [lastet ned 7. november 2023].
- EU Commission (2023a, 15. november). *Economic forecast for Greece*. Brussel: EU Commission. Tilgjengelig fra https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-surveillance-eu-economies/greece/economic-forecast-greece_en [lastet ned 27. november 2023].
- EU Commission (2023b, 26. januar). *January Infringement package: key decisions*. Brussel: EU Commission. Tilgjengelig fra https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/EN/inf_23_142 [lastet ned 13. februar 2024].

- EU Commission (u.å.-a). *Common European Asylum System*. Brussel: EU Commission. Tilgjengelig fra https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/common-european-asylum-system_en [lastet ned 16. februar 2024].
- EU Commission (u.å.-b). *HELIOS Project*. Brussel: EU Commission. Tilgjengelig fra https://migrant-integration.ec.europa.eu/integration-practice/helios-project_en [lastet ned 13. februar 2024].
- EU Commission (u.å.-c). *Task Force Migration Management*. Brussel: EU Commission. Tilgjengelig fra https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/migration-management/task-force-migration-management_en [lastet ned 16. november 2023].
- European Parliament (2022, 16. november). *EU-funded ESTIA II programme ending in Greece*. Brussel: EU Parliament. Tilgjengelig fra https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-9-2022-003726_EN.html#ref1 [lastet ned 16. november 2023].
- European Parliament (2023, 8. februar). *Answer given by Ms. Johansson on behalf of the European Commission*. Brussel: EU Parliament. Tilgjengelig fra https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-9-2022-003726-ASW_EN.html [lastet ned 16. november 2023].
- EUAA, dvs. European Union Agency for Asylum (2022, januar). *Residence permits for third-country nationals in the context of asylum*. Malta: EUAA. Tilgjengelig fra https://euaa.europa.eu/sites/default/files/publications/2022-01/2022_fact_sheet_6_residence_permits_EN_0.pdf [lastet ned 7. november 2023].
- GCR, dvs. Greek Council for Refugees (2023, 8. juni). *Resident Permit*. Brussel: ECRE. Tilgjengelig fra <https://asylumineurope.org/reports/country/greece/content-international-protection/status-and-residence/residence-permit/> [lastet ned 19. november 2023].
- GCR, dvs. Greek Council for Refugees (u.å.). *Reception/One Stop Shop*. Athen: GCR. Tilgjengelig fra <https://www.gcr.gr/en/our-programs/itemlist/category/58-reception-one-stop-shop> [lastet ned 17. november 2023].
- General Secretariat for Vulnerable Citizens and Institutional Protection (u.å.). *Εθνικός Μηχανισμός Επείγουσας Ανταπόκρισης [National Emergency Response Mechanism]*. Athen: General Secretariat for Vulnerable Citizens and Institutional Protection. Tilgjengelig fra <https://migration.gov.gr/grammateies/geniki-grammateia-evaloton-politon-kai-thesmiki-prostasias/> [lastet ned 16. november 2023].
- Government of Greece (u.å.). *Renew your residence permit or residence card (for third country nationals)*. Athen. Tilgjengelig fra <https://www.gov.gr/en/ipiresies/polites-kai-kathemerinoteta/polites-allon-kraton/ananeose-adeion-diamones-deltion-diamones-politon-triton-khoron>.
- Human Rights 360 (u.å.-a). *Challenges*. Athen: Human Rights 360. Tilgjengelig fra <https://www.humanrights360.org/integration-service/> [lastet ned 22. november 2023].
- Human Rights 360 (u.å.-b). *Who we are The vision*. Athen: Human Rights 360. Tilgjengelig fra <https://www.humanrights360.org/who-we-are/#0> [lastet ned 21. november 2023].
- InfoMigrants (2021, 28. januar). *German court rules that refugees cannot be deported to Greece*. InfoMigrants. Tilgjengelig fra <https://www.infomigrants.net/en/post/29897/german-court-rules-that-refugees-cannot-be-deported-to-greece> [lastet ned 17. november 2023].
- International Rescue Committee (u.å.). *Refugees in limbo Greece*. Athen: International Rescue Committee. Tilgjengelig fra <https://www.rescue.org/country/greece>.

- IOM Greece, dvs. International Organization for Migration Greece (u.å.). *Hellenic Integration Support for Beneficiaries of International protection and Temporary Protection (HELIOS)*. Athen: IOM. Tilgjengelig fra <https://greece.iom.int/hellenic-integration-support-beneficiaries-international-protection-and-temporary-protection-helios> [lastet ned 3. november 2023].
- Kampouraki, Maria; Paraskevopoulos, Panagiotis; Fachouri, Evelin; Terzoudis, Sotiris; Karanasios, Dimitrios & Karanasios, Dimitris (2023). Building Strong Primary Healthcare Systems in Greece. *Cureus*, 15(7). Tilgjengelig fra <https://assets.cureus.com/uploads/editorial/pdf/157412/20230803-4857-1uvmx6j.pdf> [lastet ned 28. november 2023].
- Light House Relief (u.å.). *Emergency response for people living under precarious conditions in Athens, ongoing since late 2020*. Athen: Light House Relief. Tilgjengelig fra <https://www.lighthouserelief.org/areas-support> [lastet ned 17. november 2023].
- Melleresh, Natasha (2023, 24. oktober). Asylum seekers bear the brunt of the Greek housing shortage. *InfoMigrants*. Tilgjengelig fra <https://www.infomigrants.net/en/post/52725/asylum-seekers-bear-the-brunt-of-the-greek-housing-shortage> [lastet ned 17. november 2023].
- METAdrasi (u.å.). *Our activities*. Athen: METAdrasi. Tilgjengelig fra <https://metadrasi.org/en/our-activities/> [lastet ned 19. november 2023].
- Ministry of Migration and Asylum (u.å.-a). *Asylum Service*. Athen Ministry of Migration and Asylum. Tilgjengelig fra <https://migration.gov.gr/en/gas/> [lastet ned 31. oktober 2023].
- Ministry of Migration and Asylum (u.å.-b). *Ministry of Migration and Asylum*. Athen: Ministry of Migration and Asylum. Tilgjengelig fra <https://migration.gov.gr/en/> [lastet ned 16. november 2023].
- Ministry of Migration and Asylum (u.å.-c). *Resident Permits (ADET type)*. Athen: Ministry of Migration and Asylum. Tilgjengelig fra [https://migration.gov.gr/en/gas/aitoyntes-kai-dikaioychoi/adeies-diamonis/#:~:text=In%20order%20to%20renew%20your,two%20\(2\)%20more%20years.](https://migration.gov.gr/en/gas/aitoyntes-kai-dikaioychoi/adeies-diamonis/#:~:text=In%20order%20to%20renew%20your,two%20(2)%20more%20years.) [lastet ned 17. november 2023].
- National Public Health Organization (u.å.). *PHILOS*. Athen: National Public Health Organization. Tilgjengelig fra <https://eody.gov.gr/en/philos/> [lastet ned 9. februar 2024].
- OECD (2021, 31. desember). *Greece: Country Health Profile 2021*. Paris: OECD. Tilgjengelig fra <https://www.oecd.org/health/greece-country-health-profile-2021-4ab8ea73-en.htm> [lastet ned 20. november 2023].
- OECD (2023, juni). *OECD economic outlook 2023 Greece*. Paris: OECD. Tilgjengelig fra <https://issuu.com/oecd.publishing/docs/greece-oecd-economic-outlook-june-2023?fr=sZjgzYzUwNTY2MTA> [lastet ned 27. november 2023].
- OECD (u.å.). *Economic Survey of Greece 2023*. Paris: OECD. Tilgjengelig fra <https://www.oecd.org/economy/greece-economic-snapshot/> [lastet ned 27. november 2023].
- Passler, Leonie (2023, 26. januar). *Planned Homelessness: The Ending of the ESTIA II Programme in Greece*. Athen: Equal Legal Aid. Tilgjengelig fra <https://www.equallegalaid.org/planned-homelessness-the-ending-of-the-estia-ii-programme-in-greece/> [lastet ned 3. november 2023].
- Praksis (u.å.). *Οι Δράσεις μας [Our actions]*. Athen: Praksis. Tilgjengelig fra <https://praksis.gr/>.

- Refugee.info Greece (u.å.). *Asylum Informasjon and services about rights and procedures for refugees in Greece*. Athen: Refugee.info Greece. Tilgjengelig fra <https://greece.refugee.info/en-us/sections/4768215377431> [lastet ned 17. november 2023].
- RSA, dvs. Refugee Support Aegean (2022a, 31. mars). *Beneficiaries of international protection in Greece Access to documents and socio-economic rights*. Chios: RSA. Tilgjengelig fra https://rsaagean.org/wp-content/uploads/2022/03/2022-03_RSA_BIP_EN.pdf [lastet ned 1. november 2023].
- RSA, dvs. Refugee Support Aegean (2022b, 6. oktober). *Deported to destitution*. Athen: RSA. Tilgjengelig fra <https://rsaagean.org/en/deported-to-destitution/> [lastet ned 17. november 2023].
- RSA, dvs. Refugee Support Aegean (2022c, 13. oktober). *European countries carry on with deportations of recognised refugees to Greece – returns in figures*. Athen: RSA. Tilgjengelig fra <https://rsaagean.org/en/returns-in-figures/> [lastet ned 17. november 2023].
- RSA, dvs. Refugee Support Aegean (2022d, 26. oktober). *Refugee residence permit renewal applications pending for over a year at the Greek Asylum Service*. Athen: RSA. Tilgjengelig fra <https://rsaagean.org/en/bip-renewals-adet/> [lastet ned 17. november 2023].
- RSA, dvs. Refugee Support Aegean (u.å.). *Mission*. Athen: RSA. Tilgjengelig fra <https://rsaagean.org/en/mission-what-we-do/> [lastet ned 21. november 2023].
- SEM, dvs. Schweizerische Eidgenossenschaft Staatssekretariat für Migration (2022a, 24. oktober). *Notiz Griechenland Unterbringungsmöglichkeiten für Personen mit internationalem Schutzstatus*. Bern: SEM Tilgjengelig fra <https://www.sem.admin.ch/sem/en/home/international-rueckkehr/herkunftslander.html> [lastet ned 12. februar 2024].
- SEM, dvs. Schweizerische Eidgenossenschaft Staatssekretariat für Migration (2022b, 31. oktober). *Notiz Griechenland Garantiertes Mindesteinkommen (EEE)*. Bern: SEM. Tilgjengelig fra <https://www.sem.admin.ch/sem/en/home/international-rueckkehr/herkunftslander.html> [lastet ned 12. februar 2024].
- Statista (2023, 5. oktober). *Unemployment rate in member states of the European Union in August 2023*. Brussel: Statista. Tilgjengelig fra <https://www.statista.com/statistics/268830/unemployment-rate-in-eu-countries/> [lastet ned 27. november 2023].
- UNHCR Greece (u.å.-a). *Greece: Inter-agency protection monitoring of refugees in Greece*. Athen: UNHCR. Tilgjengelig fra <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjojNzNhNmJjMzktOGJkMi00MTFkLTliYmUtZmUzMjVlMzhmZmJjIiwidCI6ImU1YzZMOTgxLTkyNjQ0NDZlNC04YTBJLTkyNDNkMmFmODBiZSI6ImMiOjI9> [lastet ned 2. november 2023].
- UNHCR Greece (u.å.-b). *Information on the road with you*. Athen: UNHCR. Tilgjengelig fra <https://help.unhcr.org/greece/> [lastet ned 6. november 2023].
- WHO, dvs. World Health Organization (2019, 30. september). *Monitoring and documenting systemic and health effects of health reforms in Greece: assessment report*. Genève: WHO. Tilgjengelig fra <https://www.who.int/europe/publications/i/item/WHO-EURO-2019-3599-43358-60823> [lastet ned 20. november 2023].

Muntlige kilder

Greek Council for Refugees. E-post 12. desember 2023.

Human Rights 360. E-post 9. februar 2024.

Internasjonal organisasjon. E-post 18. oktober 2021.

Internasjonal humanitær organisasjon. E-post 12. og 14. oktober 2021.

© Landinfo 2024

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.